

Šárka Kubínová, Maxmilián Wittmann

Budoucnost panelových sídlišť

Klíčová slova: Panelová sídliště; Udržitelný urbánní rozvoj; Volný městský prostor.

Kontakt: xakubinova@stud.fa.vutbr.cz, wittmann@fa.vutbr.cz

Školitel: Maxmilián Wittmann

Tematický okruh: Urbanismus

The Future of “Panelák” Housing Estates

Around one in three Czechs still live in housing estates composed of prefabricated concrete buildings (“panelák”). The construction of such estates was motivated by an enormous housing demand in towns and cities. In their time, “panelák” housing estates provided affordable housing with good sanitation for a large number of people. Before actual construction, significant amounts of energy were dedicated to theoretical work and analysis, resulting in high-quality, functional and practical housing units. This is why, even today, people are still interested in living in these panel buildings.

Asi třetina obyvatel České republiky stále bydlí na panelových sídlištích. Panelová sídliště vznikala na základě velké poptávky po bydlení ve městě. Tato sídliště v době svého vzniku umožnila hygienicky kvalitní a dostupné bydlení velkému počtu obyvatel. Před samotnou výstavbou bylo věnováno množství energie teoretickým pracím a analýzám, díky kterým byly navrženy velmi účelné, kvalitní a funkční bytové jednotky. V důsledku toho je i dnes o bydlení v panelových domech stále zájem.

Postupem času ale vyvstávalo množství problémů zejména v oblasti urbanistické, psychologické a sociologické. Za charakteristické problémy panelových sídlišť jsou považovány jejich monofunkčnost a s ní související nedostatek pracovních příležitostí, nedostatečné občanské vybavení a nedostatek příležitostí ke kulturním a rekreačním aktivitám. Na základě této skutečnosti jsou panelová sídliště často během dne a o víkendech prázdná a slouží jako noclehárna velkému množství obyvatel.

Funkčnost a kvalita volného prostoru na panelových sídlištích je v současné době zkoumána v rámci výzkumného projektu *Význam volných prostorů pro udržitelný urbánní rozvoj – GAČR 15-05237S*. Volný prostor na panelových sídlištích hraje z hlediska jejich budoucího vývoje nezastupitelnou roli. Prostorová transformace staveb je velmi silně limitována, jejich funkční proměna rovněž, vycházíme-li z předpokladu, že sídliště budou i nadále sloužit především k bydlení. Volný prostor mezi objekty tak představuje zásadní nástroj udržitelného rozvoje.

Udržitelný rozvoj panelových sídlišť (stejně jako celých měst) je dle předpokladu významně ovlivňován charakterem a parametry volného prostoru, který je definován jako (nadzemním objektem) nezastavěné území mezi objekty a okolo nich. Konkrétní parametry či charakteristiky takovýchto prostorů mají dle předpokladu vliv na vlastnosti a kvalitu prostředí a života v něm. Specifické sociální, environmentální a ekonomické charakteristiky prostorů mohou přímo souviset s udržitelností urbánního rozvoje.

Vliv parametrů lze prokázat prostřednictvím analýz konkrétních případových studií. Analýzy panelových sídlišť je pro komplexní srovnání žádoucí doplnit o průzkum jiných urbanistických struktur světových i domácích realizací.

V případě každé studované urbánní struktury je nezbytné maximálně precizně určit parametry či charakteristiky volného prostoru. Následné identifikovatelné vlivy těchto volných prostorů na různorodé kvality prostředí budou dle předpokladu indikovat potenciál udržitelného rozvoje urbanizovaného území.

Příspěvek vznikl s podporou projektu *Význam volných prostorů pro udržitelný urbánní rozvoj – GAČR 15-05237S*.

ZKRÁCENÝ SOUPIS ZDROJŮ

Doležal, Jan. 1980. Brno Vinohrady. *Architektura ČSR*. 1980, č. 7.

Kolektiv autorů. 2012. *Lesná - 50 let sídliště: historie, současnost, perspektivy*. Brno : Občanské sdružení Obzor Lesná, 2012. ISBN 978-80-260-2839-0.

Kopáček, Gabriel. 2015. *Vliv volných prostorů na udržitelný urbánní rozvoj. Charakteristiky, indikátory a způsob hodnocení ve třech pilířích udržitelnosti*. Brno : VUT v Brně, Fakulta architektury, 2015. Pracovní materiál projektu GAČR 15-05237S.

Kořínková, Jana - Kupková, Marika - Žáčková, Markéta (edit.):. 2012. *Oživit a ozvláštnit: Výtvarné umění v prostoru brněnských sídlišť*. Brno : Občanské sdružení SPKH, 2012. ISBN 978-80-260-3722-4.

Minguet, Josep Maria. 2008. *Sustainable Urban Landscapes*. Barcelona : Instituto Monsa de Ediciones, 2008. ISBN 10 84-96823-36-9.

Moravčíková, Henrieta. 2012. *Bratislava: atlas sídlisk 1950 – 1995*. Bratislava : SLOVART, 2012. ISBN 978-80-556-0478-7.

Wittmann, Maxmilian. 2014. *Význam volných prostorů pro udržitelný urbánní rozvoj*. Brno : VUT v Brně, Fakulta architektury, 2014. Návrh projektu GAČR.

Wittmann, Maxmilian, a další. 2011. *Manuál inovace*. Brno : VUT v Brně, Fakulta architektury, 2011. ISBN 978-80-214-4384-6.

FOTOGRAFIE

[1] Sídlíště Brno-Lesná, situace s vyznačením lokality případové studie č.4 (Kubínová, 2015).

[2] Lokalita č.5 - „otevřený vnitroblok” mezi dvěma deskovými panelovými domy (Kubínová, 2015).

[3] Sídlíště Brno-Vinohrady, situace s vyznačením lokalit případových studií č.1, 2 a 3 (Kubínová, 2015).

[4] Lokalita č. 1 - Pálavské náměstí (Kubínová, 2015).

